Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
tyv@eduskunta.fi

22.10.2024

VN/1/2024

Asiantuntijakuuleminen; Hallituksen esitys eduskunnalle Työkanava Oy -nimistä osakeyhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamiseksi HE 118/2024 vp

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN LAUSUNTO

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Tausta

Hallitus on neuvotellessaan vuosien 2025–2028 julkisen talouden suunnitelmasta keväällä 2024 päättänyt osana julkisen talouden tervehdyttämistä koskevia toimia esittää eduskunnalle Työkanava Oy:lle varatun rahoituksen lakkauttamista ja yhtiötä koskevan lainsäädännön kumoamista. Työkanava Oy:n työllistämistoiminta ei ole käynnistynyt yhtiölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Yhtiön toiminta lakkautettaisiin kokonaan. Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Työkanava Oy

Työkanava Oy on työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalle kuuluva valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Yhtiön toimintaa säätelee heinäkuussa 2022 voimaan tullut laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä (242/2022).

Yhtiön tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten siirtymistä edelleen avoimille työmarkkinoille. Yhtiö työllistää vain työ- ja elinkeinotoimiston sille palvelukseen osoittamia työnhakijoita. Työkanava on yhtiö, joka tuottaa Euroopan unionin valtiontukisäätelyssä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI).

Työkanava Oy:n rahoitus ja toiminnan käynnistyminen

Työkanava Oy:llä on peruspääoma, ja sen toiminta rahoitetaan vuosittain valtionavustuksella ja yhtiön liiketoimintatuloilla. Vuosien 2022–2024 talousarvioissa Työkanavalle on osoitettu valtionavustusta yhteensä 25 miljoonaa euroa. Julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025–2028 yhtiölle on osoitettu vuotuinen viiden miljoonan euron valtionavustus. Lisäksi yhtiölle on osoitettu vuosien 2022–2023 talousarvioissa yhteensä 17 miljoonaa euroa peruspääomaa. Yhtiön toiminta on toistaiseksi rahoitettu peruspääomalla.

Työkanavalle on myönnetty valtion talousarviossa peruspääomaa Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRF) yhteensä 12 miljoonaa euroa, josta 10 miljoonaa euroa on osoitettu yhtiön käyttöön. Investoinnille on EU:n neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetettu kolme tavoitetta. Ensimmäinen tavoite koskee Työkanava Oy:stä annetun lain voimaantuloa. Tavoite saavutettiin ajallaan, kun laki Työkanava Oy:stä tuli voimaan 1.7.2022. Kaksi jälkimmäistä tavoitetta ovat yhtiölle asetettuja työllistämistavoitteita. Yhtiölle asetettu tavoite, 170 osatyökykyisen työllistäminen vuoden 2023 loppuun mennessä, jäi saavuttamatta. Yhtiöön oli työllistynyt vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä 17 henkilöä. Yhtiön RRF-tavoitteita on muutettu kahdesti. Alkuperäiset työllistämistavoitteet olivat 400 henkilöä vuodelle 2023 ja 700 henkilöä vuodelle 2025. Myöhemmin tavoitteet muutettiin ensin 250 henkilöön vuodelle 2023 ja 570 henkilöön vuodelle 2025 ja siitä nykyiseen 170 ja 650 henkilöön.

Yhtiön liikevaihto tilikaudella 1.1.2023–31.12.2023 oli 34 056 euroa. Liiketappio ennen rahoitustuottoja ja -kuluja oli 1 164 340 euroa ja tilikauden tulos oli kaikkiaan 1 025 621 euroa tappiollinen. Ensimmäinen Työkanava Oy:öön osoitettu osatyökykyinen työntekijä aloitti työnsä tammikuussa 2023. Vuoden aikana työsuhde muodostettiin 22 osatyökykyisen työntekijän kanssa, ja vuoden lopussa yhtiöllä oli 17 osatyökykyistä työntekijää. Yhtiön toimintamalli on työvoiman vuokraus asiakasyrityksille. Yhtiö toimii Uudenmaan alueella.

Arvio Työkanava Oy:n toiminnan jatkamisesta

Työkanava Oy:n kolmannen työllistämistavoitteen (RRF) saavuttaminen, 650 henkilöä vuoden 2025 loppuun mennessä, arvioidaan epätodennäköiseksi yhtiön työllistämistahti huomioon ottaen. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhtiölle asettaman omistajastrategisen tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta. Tavoitteen mukaan vuoden 2025 lopussa Työkanava Oy:n kautta työllistyneitä olisi 1 000 henkilöä.

Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Yhtiön arvion mukaan kustannukset vuonna 2024 olisivat noin 2 700 000 euroa, josta liiketoimintatulojen osuudeksi arvioidaan 14 prosenttia. Yhtiö arvioi toiminnan kustannusten nousevan vuoteen 2027 mennessä noin 15 miljoonaan euroon, jolloin yhtiö työllistäisi 1000 osatyökykyistä. Yhtiö arvioi liiketoimintatulojen osuuden nousevan 26 prosenttiin vuonna 2027.

Valtioneuvoston omistajapoliittisen periaatepäätöksen (23.5.2024) mukaan valtio tavoittelee yhtiöomaisuutensa hoidossa mahdollisimman hyvää yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta. Yhtiöomistuksia kehitetään ja arvioidaan kansantalouden kokonaisedun sekä yhtiöiden toiminnan ja arvonkehityksen näkökulmasta. Erityistehtäväyhtiöissä omistajuuden painopisteenä on ensisijaisesti eritystehtävän hoito ja yhteiskunnalliset strategisen tason vaikuttavuustavoitteet sekä näiden toteuttaminen kustannustehokkaasti.

Yhtiö ei saavuttanut sille asetettua toista RRF-työllistämistavoitetta ja myös kolmannen RRF-tavoitteen saavuttaminen näyttää epätodennäköiseltä. Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön yhtiölle asettaman omistajastrategisen tavoitteen saavuttaminen näyttää haastavalta. Yhtiön toiminnan kustannukset vuosilta 2022–2023 olivat yhteensä noin 1 364 000 euroa. Kun tätä arvioidaan yhdessä työllistettyjen määrän kanssa, yhtiön kustannusvaikuttavuus jää yhtiön toiminnan alkuvaiheessa heikoksi.

Taloudelliset vaikutukset

Eduskunta hyväksyi valtion vuoden 2024 toisessa lisätalousarviossa yhtiölle osoitetun valtionavun poistamisen vuosien 2022-2024 talousarvioista. Lisätalousarviolla on siirretty Työkanavalle osoitettu RRF-rahoitus muuhun käyttötarkoitukseen. Valtion talousarviossa momentilla 32.30.41 (Valtionavustus Työkanava Oy:n toimintaan) menot vähenevät pysyvästi 5 000 000 eurolla vuodessa vuodesta 2025 alkaen. Vuosien 2022 ja 2023 talousarvioissa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 10 000 000 euroa. Vuoden 2024 talousarviossa myönnetystä siirtomäärärahasta on peruutettu 3 000 000 euroa. Valtion vuoden 2023 talousarvion momentin 32.30.87 (Pääomasijoitus Työkanava Oy:lle) siirtomäärärahasta on peruutettu 7 000 000 euroa. Työkanava Oy:n käyttöön edellä mainittujen muutosten jälkeen jäävät määrärahat poistetaan valtion talousarviosta, kun yhtiön selvitysmenettely on päätetty ja lopputilitys saatu.

Työkanava Oy:n RRF-rahoitus (12 miljoona euroa) korvataan toisella toimenpiteellä saman investoinnin sisällä (Työkyvyn, tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen, P3C1I1). Valtioneuvosto hyväksyi 16. toukokuuta 2024 Suomen ehdotuksen elpymis- ja palautumissuunnitelman päivitykseksi. Euroopan unionin neuvosto hyväksyi päivitysehdotuksen 10. heinäkuuta 2024.

Muut vaikutukset

Yhtiön lopettamisen vaikutukset kotitalouksiin ja perus- sekä ihmisoikeuksiin voidaan arvioida jäävän vähäisiksi yhtiön toimintalaajuus huomioon ottaen. Julkisen talouden näkökulmasta yhtiön lakkauttaminen vähentää valtion menoja, kun yhtiölle valtion talousarviossa varatut valtionavustukset tuloutetaan takaisin valtiolle. Arviointi -ja ohjaustehtävän päättymisen voidaan katsoa vähentävän TE-viranomaisten hallinnollisia tehtäviä.

Selvitystila ja yhtiön purkaminen

Eduskunnan hyväksyttyä vuoden 2024 toisen lisätalousarvion (EK 21/2024) kesäkuussa 2024 työ- ja elinkeinoministeriö asetti Työkanava Oy:n selvitystilaan 28. kesäkuuta 2024. Yhtiö puretaan ylimääräisessä yhtiökokouksessa, kun laki Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä on kumottu.

3. lakiehdotuksen teknisen virheen korjaus

Esityksen 3. lakiehdotuksessa on huomattu virhe, jota työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa korjattavaksi liitteessä kuvatulla tavalla. Kumottaessa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 48 §:n 1 momentin 7 kohta ja 147 §:n 1 momentin 5 kohta kyseisten momenttien viimeiseksi voimaan jäävien kohtien puolipiste korvattaisiin pisteellä. Muutos olisi lakitekninen, eikä vaikuttaisi mitenkään esityksen asiasisältöön.

Kimmo Ruth
Työmarkkinaneuvos

Tuomas Kallio
Hallitussihteeri

LIITTEET

Powerpoint-esitys
Korjattu 3. lakiehdotus

3.

Laki

työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 48 §:n 1 momentin 7 kohta ja 147 §:n 1 momentin 5 kohta sekä

muutetaan 38 §:n 1 momentti, 48 §:n 1 momentin 5 kohta, 112 §:n 1 momentin 2 kohta ja 147 §:n 1 momentin 4 kohta sellaisena kuin niistä on 112 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 435/2024, seuraavasti:

38 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuvelvollisuus ja muita työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

— —

48 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

— —

5) työnhakija on estynyt olemasta työmarkkinoilla työttömyysturvalain 3 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla.

— —

112 §

Asiakastietojen käyttötarkoitukset

Asiakkaiden ja työvoimapalvelujen tuottajien tietoja voidaan käyttää:

— —

2) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työvoimaviranomaiselle tai kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta annetussa laissa (897/2009) kehittämis- ja hallintokeskukselle säädettyjen kansainvälisen rekrytoinnin palveluihin liittyvien tehtävien sekä työvoimapalveluihin ja työttömyysturvaan liittyvän neuvonnan hoitamiseen;

— —

147 §

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhakukielto

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa siltä osin kuin:

— —

4) 103 §:n 3 momentissa tarkoitettu kulukorvaus on evätty työvoimaviranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella.

— —

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .